

Sklepi Sveta o zmanjšanju osipa in spodbujanju šolskega uspeha

(2015/C 417/05)

SVET EVROPSKE UNIJE –

GLEDE NA

- cilj strategije Evropa 2020 na področju izobraževanja, da se povprečna evropska stopnja mladih osipnikov ⁽¹⁾ do leta 2020 zniža na manj kot 10 % ⁽²⁾,
- sklepe Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) ⁽³⁾,
- skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ⁽⁴⁾,

OB UPOŠTEVANJU

- priporočila Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje ⁽⁵⁾,
- sklepov Sveta z dne 11. maja 2010 o socialni razsežnosti izobraževanja in usposabljanja ⁽⁶⁾,
- sklepov Sveta o predšolski vzgoji in varstvu: zagotovimo vsem našim otrokom najboljši izhodiščni položaj za življenje v jutrišnjem svetu ⁽⁷⁾,
- priporočila Sveta iz leta 2011 o politikah za zmanjševanje osipa ⁽⁸⁾, zlasti priloženega okvira politike, in njegovega poziva državam članicam, naj zagotovijo, da bodo do konca leta 2012 vzpostavljene celovite politike na področju osipa, ki bi zajemale ukrepe preprečevanja in intervencijske ukrepe, pa tudi kompenzacijske ukrepe,
- resolucije Evropskega parlamenta z dne 1. decembra 2011 o zmanjševanju šolskega osipa ⁽⁹⁾,
- priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino ⁽¹⁰⁾,
- pariške izjave z dne 17. marca 2015 o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem,

TER GLEDE NA

- simpozij luksemburškega predsedstva z naslovom Po začrtani poti – zmanjševanje osipa in spodbujanje šolskega uspeha, ki je bil 9. in 10. julija 2015 v Luxembourgju in je na razpravo o tej pomembni temi privabil predstavnike s področij oblikovanja politike, raziskav in praktičnega dela z vseh koncev Evrope,
- konferenco luksemburškega predsedstva o raznolikosti in večjezičnosti v predšolski vzgoji in varstvu 10. in 11. septembra 2015 v Luxembourgju,
- končno poročilo, ki ga je tematska delovna skupina ET2020 za preprečevanje osipa pripravila za leto 2013, in politična sporočila Delovne skupine za šolsko politiko za leto 2015,
- poročilo tematske delovne skupine ET 2020 za predšolsko vzgojo in varstvo za leto 2014, v katerem so predlagana ključna načela za kakovostni okvir na tem področju –

⁽¹⁾ Delež prebivalstva med 18. in 24. letom, ki ima le nižjo srednješolsko izobrazbo ali manj in ni več v sistemu izobraževanja ali usposabljanja (Eurostat/Raziskava o delovni sili).

⁽²⁾ EUCO 13/10, PRILOGA I, četrta alineja (str. 12).

⁽³⁾ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁽⁴⁾ Glej stran 25 tega Uradnega lista.

⁽⁵⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 10.

⁽⁶⁾ UL C 135, 26.5.2010, str. 2.

⁽⁷⁾ UL C 175, 15.6.2011, str. 8.

⁽⁸⁾ UL C 191, 1.7.2011, str. 1.

⁽⁹⁾ UL C 165 E, 11.6.2013, str. 7.

⁽¹⁰⁾ UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

MENI NASLEDNJE:

Na polovici izvajanja strategije Evropa 2020 in strateškega okvira ET 2020 ter štiri leta potem, ko je Svet sprejel priporočilo o politikah za zmanjšanje osipa ⁽¹⁾, je napočil čas za oceno doseženega napredka ter pregled, utrditev in izboljšanje ukrepov za zmanjšanje tega pojava in spodbujanje šolskega uspeha pri vseh učencih.

Odkar je Svet leta 2011 sprejel priporočilo v zvezi z osipom, je bilo več prejšnjih ugotovitev o njem izpopolnjenih in dopolnjenih na podlagi medsebojnega učenja in izmenjave dobrih praks med državami članicami ter z nadaljnjimi raziskavami in natančnimi analizami politik, sprejetih na nacionalni ravni. Zaradi ključnega cilja strategije Evropa 2020 glede osipa je to vprašanje še vedno v ospredju nacionalnih političnih programov, poleg tega pa je ta cilj pripomogel k reformam v izobraževanju.

Čeprav je bil v zadnjih letih pri zmanjšanju stopnje osipa dosežen znaten napredek, še vedno preveč učencev prezgodaj prekine izobraževanje ⁽²⁾. Med državami članicami in tudi znotraj njih še vedno obstajajo ogromne razlike, celovite strategije, za katere se je Svet zavzemal v priporočilu iz leta 2011, pa se v številnih državah še vedno ne izvajajo.

EU in države članice zato priznavajo, da si je treba še naprej dejavno prizadevati, da se doseže in po možnosti celo preseže cilj strategije Evropa 2020;

POUDARJA NASLEDNJE:

1. Osip je praviloma posledica vrste medsebojno odvisnih osebnih, socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov ter dejavnikov, ki se nanašajo na izobrazbo, spol in družino, ter je povezan s prikrajšanostjo na več področjih, ki pogosto izvira iz zgodnjega otroštva. Precej bolj so prizadete skupine z nižjim socialno-ekonomskim položajem, stopnje osipa pa so zlasti zaskrbljujoče pri nekaterih skupinah, na primer pri otrocih iz migrantskih družin (vključno z novimi priseljenci in otroki, rojenimi v tujini), otrocih iz romskih družin in otrocih s posebnimi učnimi potrebami.
2. Ustroj in kakovost izobraževalnih sistemov prav tako močno vplivata na sodelovanje in uspešnost učečih, medtem ko lahko nekateri sistemski dejavniki negativno vplivajo na učni napredek. Poleg tega se lahko učeči zaradi dejavnikov, kot so neugodno šolsko vzdušje, nasilje in ustrahovanje, učno okolje, v katerem se učeči ne čutijo spoštovane ali cenjene, metode poučevanja in učni načrti, ki morda niso vedno najbolj ustrezni, nezadostna podpora učečim, pomanjkljivo karierno izobraževanje in usmerjanje ali slabi odnosi med učitelji in učenci, odločijo za prezgodnjo opustitev izobraževanja.
3. V naših vse bolj raznolikih družbah morajo deležniki v izobraževanju in drugi deležniki nujno poiskati vključujoče in usklajene odgovore, ki bodo usmerjeni v širjenje skupnih vrednot, kot so strpnost, medsebojno spoštovanje, enake možnosti in nediskriminacija, pa tudi v spodbujanje družbene integracije, medkulturnega razumevanja in občutka pripadnosti.
4. Za preprečevanje marginalizacije in socialne izključenosti ter zmanjšanje nevarnosti ekstremizma in radikalizacije je ključno zagotoviti, da imajo vsi mladi enak dostop do kakovostnega in vključujočega izobraževanja ⁽³⁾ ter možnost razvoja njihovega celotnega potenciala, ne glede na osebne dejavnike, dejavnike, povezane z družino ali spolom, družbenoekonomski položaj in življenjske izkušnje.
5. Zaključeno višje sekundarno izobraževanje ali poklicno izobraževanje in usposabljanje pogosto velja za minimalni vstopni pogoj za uspešen prehod iz izobraževanja na trg dela ter za sprejem na naslednje stopnje izobraževanja in usposabljanja. Za tiste, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, obstaja večje tveganje brezposelnosti, revščine in socialne izključenosti, zato vlaganje v spodbujanje učnih dosežkov mladih lahko pripomore k prekinitvi kroga prikrajšanosti in medgeneracijskega prenosa revščine in neenakosti;

⁽¹⁾ Združeno kraljestvo je glasovalo proti temu priporočilu.

⁽²⁾ V skladu s podatki iz leta 2014 je izobraževanje in usposabljanje brez zaključenega višjega sekundarnega programa prekinilo 11,1 % oseb v starosti od 18 do 24 let (tj. približno 4,4 milijona mladih). (Vir: Eurostat (Raziskava o delovni sili), 2014).

⁽³⁾ Za namene teh sklepov je s pojmom „vključujoče izobraževanje“ mišljena pravica vseh do kakovostnega izobraževanja, ki ustreza temeljnim izobraževalnim potrebam in bogati učeče.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI IN V SKLADU Z NACIONALNIMI OKOLIŠČINAMI:

1. dejavno izvajajo priporočilo Sveta iz leta 2011 o politikah za zmanjševanje osipa, zlasti tako, da:
 - (a) nadaljujejo proces razvijanja in izvajanja celovitih strategij – ali njim enakovrednih, integriranih politik, ki vključujejo z dokazi podprte ukrepe za preprečevanje ter intervencijske in kompenzacijske ukrepe –, ki so usklajeno vgrajene v visokokakovostno izobraževanje in usposabljanje ter črpajo iz trajne politične zavezanosti z močnim poudarkom na preprečevanju;
 - (b) zagotovijo dejavno udeležbo in dolgoročno sodelovanje med deležniki z vseh zadevnih področij (zlasti izobraževanja in usposabljanja, zaposlovanja, gospodarskih in socialnih zadev, zdravstva, stanovanjske politike, mladine, kulture in športa) na vseh ravneh, na podlagi jasno opredeljenih vlog in odgovornosti ter s tesnim usklajevanjem;
2. poleg kazalnika EU za osip preučijo možnosti za razvoj ali izboljšanje nacionalnih sistemov za zbiranje podatkov, s katerimi se redno zbirajo raznovrstne ⁽¹⁾ informacije o učečih, zlasti tistih, pri katerih obstaja tveganje, in mladih osipnikih. S takšnimi sistemi, ki pokrivajo vse ravni in vrste izobraževanja in usposabljanja ter so v celoti usklajeni z nacionalno zakonodajo o varstvu podatkov, bi lahko:
 - (a) omogočili redno spremljanje izobraževalnega napredka, da bi zgodaj odkrili in prepoznali učeče, pri katerih obstaja nevarnost zgodnje opustitve šolanja;
 - (b) pripomogli k določitvi meril in kazalnikov za ugotavljanje izobrazbene prikrajšanosti;
 - (c) pripomogli k razumevanju razlogov za osip, tudi z zbiranjem mnenj učečih;
 - (d) olajšali dostopnost podatkov in informacij na različnih ravneh politike ter njihovo uporabo pri usmerjanju in spremljanju razvoja politike;
 - (e) zagotovili podlago za razvoj učinkovitega usmerjanja in podpore v šolah z namenom preprečevanja osipa ter sprejetja ukrepov za spremljanje mladih, ki so predčasno opustili izobraževanje in usposabljanje;
3. po potrebi razmislijo o določitvi ambicioznejših nacionalnih ciljev za zmanjšanje osipa, zlasti če so dosedanje cilje že dosegle;
4. ugotovijo, v katerih šolah ali lokalnih okoljih sta nevarnost osipa in stopnja izobrazbene prikrajšanosti še posebno visoki ter katerim bi morda lahko namenili dodatno podporo ali sredstva;
5. si po potrebi prizadevajo za reformo izobraževalnih sistemov, z upoštevanjem celotnega spektra izobraževanja in usposabljanja, vključno z neformalnim učenjem in ob upoštevanju vloge mladinskega dela, da se okrepi strukturna, pedagoška, profesionalna kontinuiteta in kontinuiteta učnih načrtov, olajšajo prehodi, preprečita segregacija in neenakost v izobraževalnih sistemih ter spodbujajo ukrepi, s katerimi bi učečim pomagali doseči napredek in učni uspeh ter jih motivirali, da zaključijo svoje izobraževanje;
6. zagotovijo splošen in enak dostop do cenovno dostopne, visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva. Kognitivne in nekognitivne veščine, ki se razvijajo v okviru predšolske vzgoje in varstva, lahko otrokom pomagajo, da sprostijo svoj potencial v celoti, in jim dajo osnovo za življenje in uspeh v šoli. Strukture predšolske vzgoje in varstva bi morale spodbujati tudi k dejanski usvojitvi učnega jezika (oziroma jezikov) ob spoštovanju kulturne in jezikovne raznolikosti. Razvoj občutka pripadnosti ter oblikovanje varnih in zanesljivih odnosov od zgodnjega otroštva sta odločilna za nadaljnje šolanje in razvoj otrok;

⁽¹⁾ Raznovrstne informacije predvsem o:

- starosti, pri kateri pride do prekinitve izobraževanja in usposabljanja,
- povezavi med osipom in izostajanjem od pouka,
- razlikah med osipniki glede na spol, šolsko uspešnost ali doseženo stopnjo izobrazbe,
- socialno-ekonomskem položaju ali približku tega, kot so informacije o soseščini,
- ozadju in/ali maternem jeziku učečega.

7. spodbujajo in podpirajo kooperativne pristope (celosten pristop do izobraževanja) za zmanjšanje osipa na lokalni ravni, na primer:
- (a) tako, da šolam prepustijo več odločanja o vprašanih, ki so povezana z upravljanjem, učnimi načrti in delovnimi metodami, tudi ob večji avtonomiji, kar pa pomeni tudi dejansko odgovornost;
 - (b) z ustreznimi odprtimi in preglednimi mehanizmi zagotavljanja kakovosti ter procesi načrtovanja in izboljšanja na šolah, ki se določijo in izvajajo z dejavnim sodelovanjem celotne šolske skupnosti (vodstvo šole, učiteljsko in neučiteljsko osebje, učeči, starši in družine);
 - (c) z učinkovitimi partnerstvi in medsektorskim sodelovanjem med šolami in zunanjimi deležniki, vključno z različnimi strokovnjaki, NVO, podjetji, združenji, mladinskimi delavci, lokalnimi oblastmi in službami ter drugimi predstavniki skupnosti v širšem pomenu ter skladno z lokalnimi okoliščinami;
 - (d) s sodelovanjem med šolami različnih vrst in ravni na istem območju ter mreženjem in vzpostavljanjem večpoklicnih učnih skupnosti na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni, s čimer bi spodbudili izmenjavo dobrih praks;
 - (e) z odličnostjo v šolskem upravljanju in vodenju, na primer z izboljšanjem postopkov zaposlovanja in možnosti stalnega strokovnega izpopolnjevanja za vodstvene šolske delavce;
 - (f) s kulturo podpore in sodelovanja med učenci, starši, družinami in šolskim osebjem, da bi utrdili poistovetenje mladih s šolskim sistemom, povečali njihovo motivacijo za učenje in jih spodbudili, da sodelujejo pri postopkih skupnega odločanja;
 - (g) s podporo šolam pri vzdrževanju stikov z vsemi starši in družinami izven okvira formalnih obveznosti sodelovanja ter pri oblikovanju kulture medsebojnega zaupanja in spoštovanja, ki bo pri starših in družinah vzbudila občutek, da so v šoli dobrodošli in vključeni v učne procese svojih otrok;
 - (h) z mehanizmi za zgodnje odkrivanje demotiviranosti, na primer rednih odsotnosti ali vedenjskih težav;
 - (i) s sistematičnimi okviri za podporo učečim, za katere obstaja tveganje zgodnje opustitve šolanja, vključno z mentorstvom, svetovanjem in psihološko podporo, pa tudi z možnostjo dodatne podpore učečim, katerih materni jezik ali jeziki niso učni jeziki;
 - (j) z zagotavljanjem široke ponudbe dostopnih obšolskih in izvenšolskih dejavnosti, na primer v zvezi s športom, umetnostjo, prostovoljstvom ali mladinskim delom, ki lahko dopolnjujejo učne izkušnje ter izboljšajo vključenost, motivacijo in občutek pripadnosti učečih;
8. ob siceršnjem spodbujanju visokih pričakovanj za vse učence in zagotavljanju njihovega dostopa do osnovnih spretnosti in znanja za kar najboljšo pripravo na prihodnost raziščejo možnosti za bolj individualizirane oblike poučevanja in učenja, tudi z digitalnimi viri, pri katerih bo učeči v ospredju, ter za uporabo različnih metod ocenjevanja, kot je formativno ocenjevanje ⁽¹⁾;
9. ob ustreznem upoštevanju institucionalne avtonomije zagotovijo, da učitelji, vodje usposabljanja, vodstvo šol, zaposleni v predšolski vzgoji in varstvu in drugo osebje v okviru začetnega izobraževanja učiteljev in stalnega strokovnega izpopolnjevanja pridobijo spretnosti, kompetence in osnovno znanje, potrebno za razumevanje in preprečevanje izobrazbene prikrajšanosti in morebitnih faktorjev tveganja, ki bi lahko privedli do demotiviranosti ali zgodnje opustitve šolanja. Takšne spretnosti, kompetence in znanje bi lahko vključevale tudi strategije za upravljanje razredov in raznolikosti ter tehnike za gradnjo odnosov, reševanje konfliktov in preprečevanje ustrahovanja, pa tudi karierno izobraževanje in usmerjanje;
10. zagotovijo, da imajo vsi učeči dostop do kariernega izobraževanja in usmerjanja, prožnejših izobraževalnih poti ter visokokakovostnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki je enakovredno splošnemu izobraževanju;
11. vsem mladim, ki so predčasno zapustili šolanje, omogočijo dostop do visokokakovostnih shem „druge priložnosti“ in drugih možnosti za ponovno vključitev v redno izobraževanje ter zagotovijo, da se znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene na ta način, vključno z neformalnim in priložnostnim učenjem, potrdijo v skladu s priložilom Sveta iz leta 2012 ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Za namene teh sklepov izraz „formativno ocenjevanje“ pomeni ukrepe, ki se uporabljajo za natančno določitev potreb učečih in kot del učnega procesa zagotavljajo pravočasne in stalne povratne informacije.

⁽²⁾ UL C 398, 22.12.2012, str. 1.

DRŽAVE ČLANICE IN KOMISIJO POZIVA, NAJ:

1. kar najbolj izkoristijo možnosti, ki so na voljo v strateškem okviru ET 2020 in prek odprte metode koordinacije, vključno z možnostjo krepitev vzajemnega učenja, ter po potrebi z naročanjem raziskav in študij, da bi okrepili z dokazi podprto oblikovanje politik ter razvijali in razširjali primere uspešne politične prakse;
2. uporabijo možnosti financiranja, ki jih ponujajo instrumenti EU, kot so program *Erasmus+*, Evropski socialni sklad in Evropski sklad za strateške naložbe ⁽¹⁾, da podprejo ukrepe, s katerimi naj bi zmanjšali osip – kot del celovitih politik – in spodbudili sodelovanje znotraj in izven šol;
3. na podlagi raziskav in vzajemnega učenja nadaljujejo ugotavljanje primerov najučinkovitejših praks sodelovanja na šolah in lokalni ravni, s katerimi bi ublažili izobrazbeno prikrajšanost, zmanjšali osip in zagotovili bolj vključujoče izobraževanje. Poleg tega naj zagotovijo obsežno razširjanje takšnih praks sodelovanja med šolskim osebjem in deležniki, zlasti prek skupnosti eTwinning in spletne strani *School Education Gateway*;

POZIVA KOMISIJO, NAJ:

1. še naprej spremlja razvoj v državah članicah in širi tozadevne informacije ter redno poroča o napredku pri uresničevanju cilja iz strategije *Evropa 2020* ter izvajanju strategij držav članic ali njim enakovrednih integriranih politik za preprečevanje osipa v okviru evropskega semestra in ureditve poročanja iz ET 2020, tudi v okviru pregleda izobraževanja in usposabljanja;
2. še tesneje sodeluje z raziskovalci, državami članicami, zadevnimi deležniki, mrežami in organizacijami, da podpre izvajanje nacionalnih politik in politik EU za preprečevanje osipa;
3. v dogovoru z državami članicami okrepi sodelovanje na tem področju z zadevnimi mednarodnimi organizacijami, kot je OECD;
4. bo pozorna na to, da mora biti poudarek pri načrtovanem vmesnem pregledu Erasmus+ še naprej na vključujočem izobraževanju in zmanjšanju osipa.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 (UL L 169, 1.7.2015, str. 1).